

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI LAP.

Megjelenik hétfő és csütörtök kivételével minden nap.

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Szerkesztőség: Bende Imre-u. 3. sz.
Kiadóhivatal: Nánay-n-y-o-m-d-a.
HIRDETÉSEK a szerkesztőségben
és a kiadóhivatalban vétetnek fel.

Társzerkesztő:
Wagner Antal

Laptulajd. és fel. szerkesztő:
Dr. Valentin Emil

Főmunkatárs:
Dr. Nyiraty János

Előfizetési árak:
Egész évre 10 kor. Vidékre 16
kor. Egyes szám ára 4 fillér.

Rajk Aladár dr. beszámolója.

Általános visszatekintés.

Négy év történetét kellene ma elmondanom, négy év eredményéről kellene beszámolnom. Négy év előtt történt, hogy az ország majdnem összes számottevő tényezője, tekintélyében és tehetségében legelső egyéniségei egyesültek arra, hogy félretéve mindent, a mi felfogásaikban és törekvéseikben ellentétes irányú, megkísértsék egyesíteni a nemzet összes erőit a valamennyiük által egyformán óhajtott céloknak megalapozására és előkészítésére.

Ebben a vállalkozásban az egész nemzet osztatlan bizalommal és szeretettel kísérte őket és még azok sem akarták, vagy merték megháborítani őket munkájuk végzésében, a kik az új rendszer által 40 esztendőn át gyakorolt hatalmukat látták megsemmisülve.

Szóval mi sem állott útjában annak, hogy a koalíció név alatt történt egyesítése a nemzeti erőnek üdvös munkáját elvégezhesse és lerakja a jövő békés fejlődés alapjait, megteremtse annak feltételeit.

És mégis, igen tisztelt polgártársak, amikor elmúlt ez a négy esztendő, ha nézzük, hogy milyen eredményeket ért el a példátlanul kedvező körülmények között elvállalt kormányzás, szomorúan kell megállapítanunk azt, hogy a négy év munkájának eredménye majdnem egyenlő a semmivel.

De igen tisztelt polgártársaim ez az eredménytelenség nem lehet ok a kétségbeesésre. Hiszen négy esztendő az örökéletű nemzetnek az életében még egy pillanatot sem jelent. És azoknak, a kik hivatva vannak arra, hogy az ország életét irányítsák, nem az a kötelességük, hogy a kétségbeesésből eredő lemondást hirdessék, hanem az, hogy a multból levonják a tanulságokat és tárgyilagosan minden ellenszenvet és egyéni hajlandóságot félre téve kutassák mindazon okokat, amelyek az eredménytelenséget előidézték.

Polgártársaim! Én is ezt a szempontot kívánom magam előtt tartani beszámolómban és igyekezni fogok teljes pártatlansággal és teljes őszinteséggel gyakorolni bírálatot az elmúlt idők tényezőinek magatartásáról és ebben az őszinteségben nem engedem magamat megzavartatni még akkor sem, ha saját pártom magatartásáról van szó. Sőt a magunk hibáival szemben, még szigorúbb óhajtok lenni, miután a céloim az, hogy az önbírálat gyakorlása által a jövő jövőnek csele-

kedeteire szerezzek utmutatást. (Zajos éljenzés.)

Tisztelt polgártársak! Amikor az elmúlt időszak eseményeinek világába akarok tekinteni és elmondani véleményemet azokról, nem igen fogok új dolgokat mondhatni, új szempontokat vegyíteni az én véleményembe. Mert hiszen manapság, amikor több millió ember foglalkozik a számtalan újság révén a politikával állandóan, nem hiszem, hogy nekem sikerülni fogna valami újat kitalálni ezekben a mindenki által ismert kérdésekben.

Mindamellett el kell mondanom, a mik már úgy is ismeretesek, mert ez már hozzátartozik az egész képhez, amelyet megakarunk alkotni magunknak az ország politikai állapotáról.

Polgártársaim! A koalíció négy év előtt elvállalta a kormányzást azért, hogy megszabadítsa a nemzetet, a rászabadított hivatal, lelkiismeretlen elemek garázdálkodásaitól. Hogy helyreállítsa az alkotmányt, a jogfolytonosságot és megmentse az országot a törvénytől állapottal járó anyagi és erkölcsi károsodásoktól. Ezt a célt elérte már magának a kormány-vállalásnak a ténye által. Törvényes, parlamentáris, a királynak és a nemzetnek bizalmát egyformán élvező férfiak kezébe került a kormány gyeplője.

De amint bekövetkezett ez a tény, a koalíció megszűnt munkára alkalmas maradni. Csak abban volt meg az egyetértés, hogy a darabont-uralmat el kell pusztítani, minden más kérdésben a legélesebb ellentétek uralkodtak a koalíciót alkotó pártok között, sőt az egyes pártok kebelében is. És a koalíció eredendő gyöngesége abban rejlett, hogy az alkotáshoz szükséges egyértelműség nem volt meg egyetlen pozitív teendő szempontjából sem. Az egyértelműség ezen hiányának különféle okai voltak: politikai és érzelmi okok vegyesen. Ez különben természetes is, mert a pártok elhelyezkedése, csoportulása egymással szemben és egymás mellett a közjogi alap különbözőségén alapult. És a közjogi alapon csoportosult pártokban kulturális, társadalmi és gazdasági tekintetben a legellentétebb irányzatok képviselői foglalhattak helyet.

Amint az alkotásokra került a sor, rögtön sorompóba léptek egymással szemben ezen ellentétes csoportok és a pártok vezérei, kiknek a pártok egysége fölött kellett örködniök,

nem merték veszélyeztetni és csökkenteni a pártok erejét ezen másodrangnak tekintett kérdések miatt.

Tisztelt polgártársak, ez nemcsak a koalíciós kormány és az abban résztvevő pártok hibája volt, meg volt ez azelőtt a szabadelvű pártban is, csak hogy a szabadelvű pártban az elvek összetartó erejét pótolták a pártfegyelem vaskapcsai, amelyek leszorítottak minden, a pártvezetőség által elfogadott állásponttól eltérő nézetet és megbénítottak minden az ellen lázongó törekvést.

Azonban a koalícióban és különösen a függetlenségi pártban hiányzott ezen a vélemények különbözősége esetén is az egységes megnyilatkozást biztosító, a kormányzás rendszer menetéhez és a törvény-alkotáshoz elengedhetetlen kellék is.

Mi, tisztelt polgártársak, az ellenzékéről jutottunk a kormányra váratlanul. Az ellenzékéről magunkkal vittük a régi ellenzéki szellemet, a felelőtlenséggel járó különködési hajlandóságot, magunkkal vittük a kormány előterjesztéseivel szemben feltörő bírálati ösztönt és magunkkal vittük a hatalmon levő tekintellyel szemben mindenáron érvényesülni igyekvő nehezményező és akadékoskodó módszert. A kormányon lévén vezéreink, mi ellenzéknek maradtunk, a milyenek voltunk azelőtt; amiket ők előterjesztettek, a más, a kormányzásban szintén résztvevő pártok méltánylást követelő és érdemlő elvi álláspontjainak figyelembe vételével, abban mi nem azt vettük észre és kerestük, hogy a mi kívánságaink is részben kielégítést találnak, hanem csak azt kutattuk, hol látjuk érvényesülni amazok elveit és támadtuk azokat, mintha ellenséges kormány terveivel állanának szemben.

Az ellenzéki hajlandóságnak kitöréseit nagyon megkönnyítette és elősegítette, hogy a kormányon nemcsak a mi pártunkból való miniszterek voltak, hanem abban résztvettek más párthoz tartozó miniszterek is, és így ha valamely kormány-intézkedéssel szemben erősebb bírálatot gyakoroltunk a mi minisztereinkkel szemben mielőtt elejét tudtuk venni a kritika és támadások élének azzal, hogy a nekünk nem tetsző dolgokért mindig a más pártokhoz tartozó minisztereket tettük felelőssé, a magunkéit pedig tömjénezte és azt mondtuk, hogy a mi minisztereink üdvös szándékai nem érvényesülhetnek más pártokhoz tartozó miniszterek miatt.

MEGNYILT!!

„MIKADÓ”

MEGNYILT!!

kávénapypörköldé társaság Budapesten Központ: VI Andrassy-ut 35

Uj kávéraktára Baján

Stampfi Jenő fűszer- és csemegekereskedésében.

Naponta frissen pörkölt kávé!

A „Mikadó”-kávé előnyei: öt legjobb kávé keveréke, naponta friss, finom és zamatos, kiadós és ez által — első.

De ezenkívül egy más és nagyon fontos alapja is volt az ellenzéki hajlam térfoglalásának, a mi kormányunk uralkodása alatt. Ez pedig azon tény volt, hogy mi kénytelenek voltunk kormányt vállalni olyan közjogi alapon, amely a magunkétól teljesen eltért és amelyet támadtunk évtizedeken keresztül. (Úgy van!)

Tehát tisztelt polgártársak, nekünk, kik a kormányt vállaltuk, ezzel vállaltuk azt a kötelezettséget is, hogy azokat a közös intézményeket, amelyeknek megszüntetése a mi pártunk törekvésének célja volt, nekünk magunknak kelljen fenntartanunk és gondoskodnunk azok fenntartásának eszközeiről. Nekünk kellett végeznünk azt, a mit évtizedeken át, mint hazafiatlan, nemzetellenes dolgot bélyegeztünk meg. S minthogy a kormányzás rendes menetéhez, az állami élet közönséges folyamatához tartozik az Ausztriával közös intézmények szükségleteinek kielégítése, a kormányzás minden mozzanatánál megszólalt a 48-as ellenszenv. S a mint valaki bármely okból elégedetlen volt a viszonyokkal, még ha sértett ambíció, vagy személyes ellenszenv volt is oka az elégtelenségnek, a panaszoknak, a szemrehányásoknak, rögtön kész anyagra akadt a helyzetbe nehezen beleilleszkedő, a mesterkéltségek viszonyokba folyton beleütköző függetlenségi gondolkodásban.

Igy tehát állandó lett a harag, az elkésredés, a visszavonás magában a kormányzó táborban.

Pedig a kormányzás oly nehéz, annyi érdek sérelmével, annyi kívánság mellőzésével jár, hogy csupán a kormányt támogatók feltétlen bizalma, a különvélemények készsége alárendelése teszi lehetségessé annak nyugodt, határozott és céltudatos vitelét.

A kormányzás nem egyéb, mint az egyéni érdekek hozzáidomítása az államérdekhez. S minthogy mindig az egyéni érdekeknek kell engedniük, minthogy mindig azok szenvednek sérelmet, a kormánynak mulhatatlanul szüksége van a társadalom egy tekintélyes csoportjára, a mely a felvilágosítás, a megnyugtató munkáját végzi, megmagyarázza, miért kell megtörténni valaminek, mi az a magasabb érdek, a mely miatt szenved az egyéni érdek, sőt a melynek gyakran, ha a felvilágosítandóknak és a lecsillapítandóknak szellemi, vagy erkölcsi képessége nem elég alkalmas ezek megértésére, még a jóhiszemű félrevezetés nehéz munkáját is magára kell vállalnia.

Tisztelt Polgártársaim! Ezekből az okokból, amelyeket az előbb részleteztem, a kormánynak nélkülöznie kellett azt a támogatást, amely nélkül pedig, mint mondtam, nyugodt, békés kormányzást el nem képzelhetünk.

Sőt tovább megyek! Éppen ennek a támogatásra hivatott csoportnak egy része a kormány intézkedéseivel szemben mindig kereste, hogy mibe kapaszkodhatnék bele, mit helyteleníthetne, úgy, hogy a kormányok nemcsak a kormányzókat természetes ellenszenvvel kellett számolnia, hanem számolnia kellett saját kormányzó többségének ellenséges érzületével is.

Ennek a következménye volt az, hogy a kormány nem tudott magának megalkotni egy munkaprogrammot és annak keresztülvitelére tömöríteni az országgyűlés többségét, hanem ki volt szolgáltatva az egyes pártok kebelében feltörekvő ellentétes áramlatoknak és amely csoport a lehangosabb volt és leg erősebben támadott, azon csoport igényeit

kellett kielégíteni, annak kívánságai találtak meghallgatásra a szent béke kedvéért.

A kormány ingadozásának és erőtlenségének a következménye az lett, hogy nem — mint megköveteli a politika — a kormány vezette az országgyűlést, hanem az országgyűlés, illetőleg annak csoportjai által vezetett a kormány és ennek eredményeként a kormány két irányban vesztette el a tekintélyét.

Egyrészt az országgyűlés előtt, mely látta, hogy a hatalom a csoportok kezébe megy át és elvesztette a király előtt is, aki látta, hogy a kormány nem tud rendelkezni többségével. Ehhez járult a tárgyalási hangnak és a modornak elfajulása, a mely lábra kapott az utóbbi 15—20 év alatt és a mely tetőpontját érte el a darabont uralom idején.

Ez jogosult lehetett a darabontok ellen, ha nem is jogosult, de legalább lélektanilag indokolható egymással éles harcban álló ellenfelek között. Ellenben nem indokolható, végzetes és pusztító azok között, akik hivatva voltak együttműködésre. Mert ez a hang teljesen lehetetlenné tette az együttműködést azok számára, akiknek ez kötelessége lett volna. Ha végig nézünk ezeken a támadásokon t. polgártársak és látjuk, hogy mily modorban beszélnek egymásról az ellentétes nézetű emberek, ha látjuk, hogy az eltérő nézeteket hülyeségnek, aljasságnak bélyegezték, amikor minden nem tetsző dolognak, vagy más felfogásnak indokát önző érdekekben, vagy rut szenvedélyekben keresték, ha látjuk, hogy a tárgyalásokba és vitatkozásokba az erőt a durvasággal helyettesítették, a bátorság helyébe a kiméletlen sérteni-vágyás lépett, nem lehet csodálkoznunk, hogy a pártoknak egymással való harcaiban ezen hangnem folytán elveszett az az összhang és a kölcsönös becslés és jóindulat, amely nélkül együttes működés el nem képzelhető. (Úgy van, úgy van.) Hiszen t. polgártársak, amilyen támadásban volt részük, a mi egykor bálványozott vezéreinknek, a melyenket mondottak Kossuthról, Apponyiról, Andrássiról, Jústórról, az egyenesen szígyenletes. (Úgy van!) A hazaárulás körülbelül a legszelidebb, mert a legmegszokottabb volt a vádak között.

Az egyéni becsület, a rokon és vagyoni összeköttetések aaptalan és kiméletlen felpiszkálása és meggyanúsítása, állandó fegyvert képezett ezekben a harcokban és ezáltal annyira ellenségé tette a valamikor egymás oldalán küzdött bajtársakat, hogy a legnagyobb önfeláldozás tette csak képessé a jobb érzésű embereket a vállalt feladat végzésének megkísérlésére.

És ebben az állapotban, tisztelt polgártársaim, mikor dezolált volt minden, amikor tönkre tettünk minden tekintélyt, amikor megszűnt minden erkölcsi és eszmei közösség a koalícióban lévő pártok között, akkor kellett volna foglalkozni két olyan nehéz kérdéssel, amilyen a bankkérdés és a választójog. (Lelkes éljenzés.)

(Közbeiktatás: Meg lesz!)

Mind a két kérdés, polgártársak, olyan nehéz, olyan szövevényes, hogy merem mondani, ahány ember van annyiféle felfogásból tárgyalják mindkettőt és éppen amiatt, mert minden tekintélyt leromboltunk, alászállítottunk, mikor ez a két kérdés felmerült, akkor nem volt sem szellemi, sem erkölcsi tekintély, amely képes lett volna lefegyverezni, kiegyenlíteni ezeket az ellentéteket és ennek folytán mulhatatlanul bekövetkezett a koalíció felbomlása és a kormány bukása.

A bankkérdés.

Miután a koalíció felbomlásának közvetlen oka a bankkérdés volt, ennél fogva első sorban a bankkérdéssel kívánok kissé foglalkozni. (Halljuk, halljuk!)

A bankkérdésben, mint említettem, a legkülönbözőbb szempontok és felfogások uralkodtak a koalíciós pártokban.

Voltak olyanok, kik a közös bankszabalamat fenntartani óhajtották, azért, mert a császár úgy akarja.

Voltak, akik a közös bankot az önálló bankkal szemben gazdasági előnynek tekintették.

Voltak olyanok, akik az önálló bankot politikai előnynek tekintették, de féltették az országot azon megrázkódtatásoktól, melyek az önálló bank felállításával járnának.

Voltak azután olyanok, akik az önálló bank felállítását politikai és gazdasági előnynek tekintették és voltak végül olyanok, akik politikai szükségnek tekintették és ezen politikai előny kedvéért hajlandók voltak viseltetni a nemzettel az átmeneti idővel járó csekélyebb hátrányokat.

Ezek szerint a szempontok szerint csoportosultak az országgyűlésben a pártok és képviselők. És miután olyan különféle természetű indokok játszottak szerepet minden állásfoglalásnál, már eleve ki volt zárva az, hogy az ellentétes álláspontok egymást meggyőzni képesek legyenek. Mert gazdasági kérdést gazdasági kérdéssel lehet szembeállítani és véleményt alkotni arról, melyik a helyes és melyik nem, de politikai szempontot szembe állítani gazdasági szemponttal és azután értékelni politikai előnyét a gazdasági előnnyel szemben: ez az értékelésnek oly tág teret nyit és annyira önkényes és minden reális alapot nélkülöző, hogy teljes lehetetlen ennyire heterogén alapon álló ellentétek összeegyeztetése.

Eltekintve attól, hogy maguk a beérkezett szakvélemények a legellentétesebb eredményekre jutottak, a hitelélet oly bonyolult mozzanatokból áll, hogy az azokat előidéző körülmények teljes ismerete kizártnak tekintendő, és a jövő hitelviszonyok jórészt ma még nem is létező, hanem csak a jövőben bekövetkezendő gazdasági okoknak, ugyancsak ilyenek kölcsönhatásainak és az egymáson gyakorolt változásoknak végeredményét képezik. Vagyis visszafelé lehet következtetni; létező állapotoknak okait meg lehet találni; — bár ez is a legnehezebb munkák egyike közgazdasági kérdésekben; — ellenben előre megállapítani bármely jövőbeli közgazdasági alakulás mikéntjét és mibenlétét az egyszerű jóslási tudomány értékével bírhat csak, mert hiszen nemzetközi politikai, gazdasági és érzelmi momentumok játszanak közre, amelyek napról-napra, évről-évre változnak, keletkeznek és megszűnnek.

Én, tisztelt polgártársak a kérdés felmerül-tének pillanatától kezdve azon az állásponton voltam, hogy az önálló bank felállításának kedvéért hajlandó voltam az átmeneti idővel járó csekélyebb gazdasági hátrányokat viselni. (Éljen!)

De ezen természetesen várható csekély hátrányoknak is természetes korlátját találok abban, hogy a kamatláb megengedett legnagyobb mérve 8%, és a közös bank uralma alatt is a pénzt nagyban használók és a pénzzel kereskedők majdnem teljes mérvben kihasználták mindig azt a különbözetet, mely az olcsó pénzbeszerzés és a drága kihelyezés megengedett mérve között nyitva állott.



Szenzációs találmány a szőlőpermetezés terén!

Az a páratlan találmány, mely arra van hivatva, hogy a szőlőnek legrémesebb ellenségét: a peronoszpórát ártalmatlanná tegye. Noétól, a szőlőtermelés ősapjától kapta nevét és

Noé-permetezőpor

elnevezés alatt kerül forgalomba. A Noé-permetezőpor koncentrált, könnyen oldódó részek és kitűnően tapadó anyagok legszerencsésebb keverékéből áll, melyhez mész vagy egyéb anyagok hozzáadása nemcsak fölösleges, de egyenesen ártalmas is. Használati utasítás minden csomagon! 1 kg-os csomagnak az ára 1 kor. Legalább 5 kg. vételnél bérmentve minden állomásra szállítva.

Kapható: DRESCHER GYULA készítőnél BAJA.

Ugy, hogy még abban az esetben is, ha az önálló bank felállításával bekövetkezne a pénz megdrágulása, ez legfeljebb $\frac{1}{2}$ %-ot tenne ki a hitelt kereső kisemberekre, a nagyközönségre nézve.

Természetesen azokra nézve, akik kereskedéssel foglalkoznak, fontos ez a fél százalék is: tehát a nagykereskedőknek, nagytökéseknek, a pénzintézeteknek és a nagybirtokosoknak.

Csak hogy az a különös, hogy nem a maguk szempontjából indokolják a közös bank fentartásának szükségét, hanem a hitelt kereső közönség érdekeivel.

És ugyanazok, akik mindent elkövetnek arra, hogy a külkereskedelmi viszonyokban fentartsák a jelenlegi állapotokat, amelyek minden szükségletnek, a legegyszerűbb fogyasztási cikkeknek százpercentnyi megdrágulásával vannak összekötve, akik tehát minden ember szükségleteit száz percenttel nagyobbá teszik, ugyanazok félszázalékos hiteldrágulástól akarják megmenteni a szegény magyar népet. (Éljén.) Az én álláspontom, amint már említettem az volt, hogy az önálló bank felállítása a függetlenülési processusnak annyira jelentős lépése, tehát politikai szempontból annyira megbecsülhetetlen előrehaladást képez, hogy mellette eltörpül az átmenetileg esetleg bekövetkező félszázalékos hiteldrágulás hátránya. (Helyeslések.)

Ez azonban nem jelenti t. polgártársaim, hogy aki más nézetet van, hogy azt hazárdulónak, vagy a függetlenségi elvek árulójának tekintsem, mert feltételezem azokról, hogy csak az ország sorsa iránti aggodalom teszi őket félőbbekké és gondolkodókká és meg vagyok győződve arról, hogy akár most, akár később be fogják látni az önálló bankot követelők álláspontjának helyességét és azokhoz fognak csatlakozni.

Azonban t. polgártársaim nem volt mód arra az egész országgyűlés tartama alatt, hogy nyílt ülésen, nyílt tárgyalások alkalmával egymással szembe szálltak volna.

Pedig nézetem szerint ez lett volna a módja annak, hogy az alkotmányválság elkerültesse. En ismerem a függetlenségi pártban létező csoportokat, ismerem azok hangulatát és megvagyok győződve arról, hogy magában, a függetlenségi pártban is vannak olyanok, kik talán joggal, talán nem joggal a nemzetet még nem tartják elég erősnek arra, hogy 1911-ben állítsák fel az önálló magyar bank. Mármost ha módot adtak volna arra, hogy a képviselőház a bank felállítása felett határozzon, akkor ezek az aggodalmosok csatlakoztak volna azokhoz, akik csupán gazdasági kérdésnek tekintették a bankkérdést és valószínűnek tartom, hogy a két csoport meg tudott volna egyezni egy olyan kompromisszumban, a mely megerősítvén a nemzet jogát az önálló bank felállításához, gazdasági célszerűség okából egy rövid időre meghosszabbította volna a közös bank szabadságát azzal, hogy ezen rövid meghosszabbítás elmúltával az országgyűlés újból fog határozni az önálló bank felállításának kérdésében.

Ezen kompromisszum talán többséget kapott volna a képviselőházban az önálló bank azonnali felállításának híveivel szemben. De ha nem kapott volna többséget, azt merem állítani, hogy az önálló bank azonnali felállításának hívei oly csekély többségre tudtak volna csak szert tenni, hogy a főrendiház, a melynek hangulata a bankszabadság meghosszabbítása mellett van, jogosítva érezte volna magát a képviselőháznak csekély többséggel meghozott törvényjavaslatát visszautasítani.

De akár így, akár úgy, akár a képviselőházban, akár a főrendiházban talált volna akadályra az önálló bank felállítása, annyit mindenesetre elértünk volna, hogy nem volna a király a nemzettel ellentétben és a mozgalom elterelődött volna a korona irányából vagy a 67-es pártok, vagy a főrendiház ellen.

T. Polgártársaim! (Halljuk!) A mi kormányunk nem választotta ezt az utat. Lehet, sőt valószínű, hogy ennek is lettek volna nehézségei. E helyett lemondott a kormányról, a dolgok irányításáról és átengedte a teret az egyes pártoknak, hogy végezzék el

ezek maguk a dolgot. A pártok pedig alaposan elvégezték. Szétesett a koalíció, szétszakadt a függetlenségi párt és mint adáz ellenfelek állanak egymással szemben, kik vállvetett összetartással mentették meg négy évvel ezelőtt az alkotmányosságot.

Amit Tisza István 1905-ben nem tudott megcsinálni, amit utóbb a császár bérencei nem tudtak elvégezni, azt elvégeztük most mi magunk. És amikor bekövetkezett a dissolutió, amikor elszakadt minden kötelék, amely a koalált pártokat valaha egybefűzte, akkor már hiába jött Andrássy a katonai kérdések megoldását, hiába jött Kossuth az elvi deklarációt és a választói jog reformját, hiába jött Justh Lukáccsal a bank előkészítését és tiszta függetlenségi kormányt tartalmazó kibontakozási tervével, akkor már a király előtt teljesen világos volt, hogy nincs kormányzó többség, világosan állott az osztrák körök előtt, hogy Magyarországon nincsen egységes közvélemény, hogy nem érdemes előzékenyen honorálni a nemzet egyetlen óhaját sem, mert ennek az árán sem képesek munkaképes parlamentet biztosítani.

De nemcsak az osztrák körök látták azt, polgártársaim, hanem észrevették azok is, kik a koalíció uralomra jutása által a 40 éven át gyakorolt hatalmukat veszítették el és akik most elérkezettnek látták az időt arra, hogy felhasználva ezen állapotokat újból felajánlják a királynak az ő szolgálataikat. Megjelent Khuen-Héderváry Károly gróf az ő pár szál emberével és a király miután látta, hogy parlamentáris úton képtelen az ő akaratának keresztülvételére kormányt találni, szívesen felhasználta az ő régi, hű szolgáját arra, hogy parlamenten kívüli tényezőkké tegyen kísérletet. És a koalíció pártjai még akkor sem eszméltek föl, az egymás ellen folytatott elkeseredett harc szenvedélye annyira megfosztotta őket látásuktól és ítélő-képességüktől, hogy az alkotmányosság veszedelme még csak arcél változtatást sem tudott eredményezni. Folytattuk a küzdelmet egymás ellen és engedték, hogy a közös ellenség a császári akarat zászlajával bejöjjön, elfoglalja a pozíciókat és mint figyelemre is alig méltó, csendes, szemlélő, páholyból nézze, miként kisebbitjük, rontjuk, marjuk egymást.

Egymás gyűlölete erősebb volt bennünk, mint az alkotmányosság szeretete, és mikor megjelent a parlamentáris gúnyjaként a kormány, melynek egyetlen képviselője sincsen, a képviselők egy része abban találja kötelességét és kedvtelését, hogy saját elnökét, mert az más pártállású politikus, tegye nevetségessé és lehetetlenné.

Ehhez hasonló jelenet lehet, mikor a baromfi-udvaron két kakas viaskodik, tépik és karmolják egymást és észre sem veszik, hogy ott áll már a gazdasszony a késsel. Csak akkor hagyják abba a viaskodást, amikor a kés már a nyakukon van. (Derűtség.)

Tisztelt polgártársak! Ebben az állapotban vállalkozott Khuen a kormányra és hamar segítő csapatot kapott Tisza István híveiben.

Kritika Tiszáról.

Tisza 1905 év óta visszavonult a politikai élettől és ezen idő alatt a győztes ellenfelekkel szemben is loyális magatartásával, férfias és követkevs álláspontjával némileg már expialta a 4 év előtt az alkotmány ellen megkísérelt merényletet. Az ő ereje és tekintélye menthette csak meg a csupaszon, erőtlennül álló kormányt a létnek és benne föléledvén a harci vágy, odavitte híveit a kormány mellé, a nemzeti munkapárt táborába, hogy ezen csupaszon álló kormány maga mellé segéd-csapatokat szerezhessen. És Tisza István vitte a maga híveit a nemzeti munkapárt táborába.

Tisza István szerepe nagyon különös. Ő felállította annakidején az ő láz teoriáját: beteg az ország. Jelszavak bacillusai megrottották, el kell fojtani a sorvasztó lázat.

Nemrégiben a csikágói ujságok egy érdekes történetet meséltek el: Mac Cullogh csikágói milliomos lázbetegnek feküdt a lakásában. Este lett és az ápolója, akinek mellette kellett volna maradnia éjszakára, lelkiismeretlenül távozott mellőle. Amint hogy így egyedül feküdt, két betörő mászott be az ablakán. Mikor látták, hogy magával tehetetlenül lázbeteg fekszik a szegény milliomos,

az egyik odament, borogatást rakott a fejére, megigazította a párnáját, beadott neki kinint, ápolta, mellette maradt és hűsítette homlokát, a másik pedig ezalatt szépen összepakolt minden pénzt, drágaságot, értékpapírokat, ékszereket s azután mindketten eltávoztak, s még be is szoltak a közeli csapszékebe, hogy figyelmeztessék az ápolót, menjen haza és gondozza tovább a betegét.

Tisza István is jön Khuennal, és megcsik a szive: Láz az ország, félrebeszél, jelszavakat, önálló bankot, magyar hadsereget kiabál. Gyorsan egy kis hideg borogatást: az ország gazdaságilag gyöngye. Most egy kis lázcsillapító chinint: csak Ausztriával közönségben tudunk megélni. Kényelmetlenül fekszik a beteg: simitsuk el a királyi összhang ráncait.

S amíg ezt Tisza István végzi, azalatt Khuen szépen összepakolja az ország kincseit, az alkotmányt, a parlamentárizmust, elveszi az annexió milliákat, a hadihajókat és az ágyúkat. (Zajos derűtség, hosszas éljenzés.)

Szeretett polgártársaim a helyzet ma ez: Kormányon van a nemzeti munkapárt, amelynek programja nincsen, amelynek ahány férfja megnyilatkozik, ugyanannyi eltérő nézetet vallanak minden kardinális kérdésekről. Csupán egyet hangoztatnak, állaudóan, mintha jelszó volna, amelyről egymást megismerjék: hogy a király és a nemzet között összhangot kell teremteni.

De hát t. polgártársaim hiszen nem arról van most szó, hogy a magyar képviselőház a király jogaiba akar beleavatkozni. A felség jogokat senki sem bántotta, hát mivel legyen megzavarva az összhang, nemzet és a király között?

Hát hogy a nemzet fejlődni, előrehaladni akar, ez az összhang megzavarója? De akkor ne a nemzet előtt hangoztassák program gyanánt az összhang helyreállítását, mert ebből az összhangból nem kérünk! (Nem bizony!)

Más összhangra már nem igen fektet súlyt a Khuen-kormány.

Egyik politikusuk azt mondja, hogy a 48 és a 67 megszűntek egymással ellentétes fogalmak és jelszavak lenni, a másik azt mondja: a 48 és 67 harcát vivjük most meg.

Egyik azt mondja, hogy az általános titkos, községenkinti egyenlő választójogot akarja, a másik a magyar értelmiséget nem akarja kiszolgáltatni a demagóg elemeknek.

Az egyik azt mondja, hogy a gazdasági önállóság a célja a kormánynak, a másik azt mondja, hogy nagy gazdasági egységek, a nemzetgazdasági ideálok és ezért Magyarország maradjon kapcsolatban Ausztriával. És amikor ezeket az ellentétes kijelentéseket szemükre hányják, a feleletük mindig az: hiszen itt nem ezekről a kérdésekről van szó, hanem hogy mi a hatalmat elnyerjük és többséget szerezzünk, a többi mind csak oly kérdés, amire 2 esztendő múlva kerül talán majd sor.

És a munkapárt ezzel a tartalmatlan, üres önmagában ellentmondó phoszológiával akarja rábíri a függetlenségi közvéleményt törekvései abbanhagyására.

Természetes t. polgártársaim, hogy a jelenlegi alakulatban az ellenzéknek és a függetlenségi pártnak is más a kötelessége mint azelőtt. Azzal szemben, hogy a nemzettől lemondást kívánnak, fokozni kell önbizalmát. erősíteni hitét a jobb jövőben.

Az eddigi függetlenségi program kormánypárttalenségének nem lehet az a követkevénciája, hogy továbbra is azt hangoztatva, kormányvállalásra törekedjünk azzal a bevallott céllal, hogy a kormányhatalmat elérve, sutba dobjuk az elveket, melyek segítségével hatalomra jutottunk, elővegyük az ugynevezett kormányzati programot, vagyis folytatjuk ugyanazt, amit csinált a hatvenhetes többség.

Ebben polgártársaim a függetlenségi eszmék lejáratásának veszélyét látom. (Ugy van!)

Ameddig törekvéseink számára minden hatalommal szemben küzdeni és győzni képes közvéleményt nem teremtünk, a függetlenségi pártnak arra kell szoritkoznia, hogy az ellenzék hivatását töltsse be önzetlenséggel és okossággal.

Az ellenzéken kell ellenőriznünk és biztosítani, hogy míg a kormányzás 67-es alapon történik is, a magyar nemzet gazdasági és kulturális haladása és fejlődése meg ne akadjon, és örködnünk afelett, hogy az ország függetlenségét veszélyeztető osztrák kapocs erősebbé ne szoruljon rajtunk.

Ezen hivatásnak nem akkor teszünk eleget, ha az ellentállást a költségvetés megtagadásában fejtjük ki és juttatjuk érvényre. Az országnak szüksége van arra, hogy kormányoztassék, hogy az állam jövedelmei a változó és fejlődő közszükségletek kielégítésére felhasználhatók legyenek.

S minthogy az utóbbi időkben úgyszólván állandósuló ex-lex állapotok tanulságai meggyőztek arról, hogy csak az ország igényei szenvednek miattuk, azonban a koronával és Ausztriával szemben a közvetett állami jövedelmek akadálytalan beharulása a költségvetési jog erejét teljesen megbénította, a rendes állami költségvetés létrejöttének megakadályozását nem tekinthetem egyébnek, mint éhség-sztrájkknak. Ezt a fegyvert pedig nem áll jogunkban nekünk, képviselőknek használni, mert a nemzet szenved általa és Ausztriát nem ismerem olyan porkolábnak, a kinek szíve meglágyulna a mi szenvedéseink láttára.

Az ellenállásnak nem a költségvetési jog körül kell lefolynia. Amint magyar szükségletéről van szó, a képviselőháznak, a kormánypártnak az ellenzékkel együtt utána kell látnia, hogy a megoldásra váró kérdések kapják meg azon erőforrásokat, amelyekkel megoldhatók és amelyekből táplálkoznak az intézmények.

Ellenben ha közös intézmények fejlesztésére, alkotására kívánnak az országtól áldozatokat, akkor sarkára kell állani az ellenzéknek és minden erővel odahatni, hogy a nemzet megkérdezése nélkül a kormány újabb terheket ne háríthasson a lakosságra. Minden ilyen törvényalkotás előtt oda kell állania a kormánynak a nemzet elé és attól kérni határozott feleletet: vállaljátok-e az új terheket, igen vagy nem?

Ennek kikényszerítése minden oly kérdésben, mely a választási küzdelmekben nem tárgyalatott, joga és kötelessége az ellenzéknek.

És éppen ezen kötelességteljesítésnek az ország érdekeinek megvédése mellett hatályossága szempontjából szükségesnek tartom, hogy a rendes állami szükségletek ellátása kikapcsoltsék az ellenállás keretéből. (Helyes. Ugy van. Éljen!)

A választói jog.

Most még egy oly kérdésre akarok kitérni, amely a vitatkozások homlokterében áll és a melyről a legellentétesebb vélemények nyilatkoznak meg a kormány köreiben. Ez az általános választói jog kérdése. (Ugy van! Zajos éljenzés.)

T. polgártársaim! Ebben a kérdésben az én álláspontom már régtől fogva ismeretes. Már akkor, amidőn megkezdődött az általános választói jog iránti mozgalom, jutott nekem némi szerep benne, amennyiben a képviselőház egyik bizottságában én terjesztettem elő egy javaslatot, (éljenzés) amely utasítja a kormányt, hogy az általános szavazati jog alapján készitse elő a választási törvények, a kerületek új beosztását és az államnyelv szóban és írásban való bírásának kikötését is tartalmazó reformját.

Határozati javaslatom a bizottságban leszavaztatott. A leszavazás következménye az volt, hogy Budapesten népgyűléseket tartottak és ebből indult ki az erős választójogi akció, mely Kristóffy alatt érte el tetőpontját.

Akkor is megnyilatkoztam t. polgártársaim. És mikor Baján a szociáldemokrata párt népgyűlést tartott, ott megjelentem és kifejezetten az általános, egyenlő, községenkénti, titkos választói jog hívének vallottam magamat. (Zajos, hosszantartó éljenzés)

Ez az álláspontom tisztelt polgártársaim nem változott meg ma sem. Én a választói jogot nem tekintem privilégiumnak, amelyet az állam csak egyes kiváltságos polgároknak ad meg, akik arra vagyoni vagy különös értelmi képesítés által szereznek érdemeket. A választói jog vele született emberi jog, amely meg-

illet minden egyes polgárt és éppen úgy, mint minden más jog gyakorlásánál korlátok léteznek azokra nézve, akik képtelenek szellemileg, vagy erkölcsileg annak gyakorlására, a választói jog is csak ilyen szellemi, vagy erkölcsi képtelenséget ismerhet a gyakorlás megtagadásának okául. (Zajos helyeslés és éljenzés.) Ezen kérdésben, polgártársaim én annyira megyek, hogy én nem annyira hangoztatni kívánom csupán ezt a jelszót, hanem én magát az intézményt akarom, hogy létesüljön. És miután látom, hogy a mostani állapotok mellett a magyar parlamentben nem lehet oly többséget találni, amely a minden jelzővel egybekötött választói jogot megalkotja, szívesen fogom látni oly többség kialakulását is amely az én vágyaimat nem a maguk teljességében valósítja meg.

Minden kiterjesztéssel a mi táborunk szaporodik, és ha abbeli törekvésünk, hogy már a most összeülő parlament alkossa meg a minden annak gyakorlására képes polgárra kiterjedő választói jogot, nem vezetne eredményre, az ujonnan bejövők további munkájával mihamarabb megvalósítjuk az igazi népparlamentet.

De ha az nem sikerül, azért mert ez a teljes mértékben kielégítő megoldás nem sikerül. (Közbeszólás: Sikerülnie kell!)

Rajk válaszképpen mondja: Ha mindenki megteszi kötelességét akkor sikerülni fog.

Beszédét folytatva:

Addig t. polgártársaim fontosabbnak tartom az összes egyéb jelzők között a titkosságot. Mert addig amíg titkosan nem történik a választás, addig a választói jog egyetlen célja, a nemzeti akarat hamisítatlan, tiszta megnyilatkozása el nem képzelhető.

Amíg a különféle érzelmi, gazdasági, rokoni, földesúri, gazdai befolyások állapítják meg azt, hogy a polgárok nagy tömege kire adja szavazatát, mindaddig szabad akarat nyilvánulásáról szó nem lehet. (Ugy van. Ugy van. Igaz!)

És azok, akik fent Budapesten a korlátolt választói jog megállapítására jöttek össze, agítálnak a legjobban, éppen a titkosság ellen. Apponyi gróf is, amikor a Justh-pártnak szemére lobbantja a választói jogi agitációt, helyteleníti, hogy az általános, egyenlő, **sőt titkos** választói jogot hirdetjük.

Ez a „sőt“ mutatja, hogy miben találkoznak Apponyi és Hieronymi. Mindketten a demagógiától, az értelmiség vezető szerepének elvesztésétől félnek és ezt tartják a legborzasztóbbnak, mert lehetetlen a titkosság mellett, hogy a nagyiparosok, a nagybirtokosok, a nagytőkések az ő munkásaikat, az ő béreseiket, adósaikat odakényszerítsék szavazni az ő jelöltükre.

A titkossággal vehetjük csak elejét mindenféle illetéktelen, erkölcselen beavatkozásnak, csak a titkosság mellett kerülhetjük el a pressziót és a hivatali erőszakot, a vesztegetést. Szóval csak a titkossággal érhetjük el, hogy mindenki úgy szavazzon, ahogy a becsületes meggyőződése diktálja. (Éljenzés.) Csak így érhetjük el azt, hogy a nemzeti akarat tisztán nyilatkozzék meg. És én nem kétlem t. polgártársaim, hogy most már hosszabb időre visszatartható legyen az a törekvés, amely ezen tiszta nemzeti akarat létesítését célzó intézmény megalkotását követeli.

A támadások.

T. polgártársaim. Ezzel az általános politikai helyzetet érdeklő kérdéseket és azokat, amelyek jelenben aktuálisak valamennyit érintettem. Most az volna hátra, hogy foglalkozzam a koalíciós kormány működésével, amelyet különféle gazdasági és belpolitikai téren kifejtett. Itt nem mulasztatom el t. polgártársaim, hogy megvédjem a koalíciós kormányt azon vádakkal szemben, melyekkel utódaik, a mostani miniszterek támadják őket. Szemére vetik a koalíciós kormánynak, hogy nem helyes módon vette igénybe az ország teherviselési képességét, hogy indokolatlanul szaporította az ország kiadását, nem gondoskodott a bevételek célszerű fokozásáról, az intézmények jövedelmezőségének fokozásáról. Ezekre a vádakra megfelelek már a védekező, volt koalíciós miniszterek, a legszebben és legkimerítőbben gróf Apponyi Albert. Én itt elégnék tartom a magam ré-

széről, ha rámutatok arra, hogy a koalíciós kormánynak ugyanazon hivatali kar állott rendelkezésére, a melylyel elődjei dolgoztak, és a melyet a mostani kormány átvett, hogy velük tovább kormányozzon. Es nem hallottunk olyan esetet, hogy a mostani kormány elbocsátott, vagy áthelyezett volna akárkit azért, mert a koalíció uralma alatt valamit rosszul csinált volna. Sőt ellenkezőleg! Éppen az államvasutak intézményénél, a melynek tönkretételét a régi zsaroló rendszer helyett a koalíciós kormány nyakába akarják varrni, ugyanazt a Marx Jánost nevezték ki elnökiigazgatónak, a ki a mi aérank alatt helyettesi rangban vezette az összes ügyeket. Azt pedig még a mostani kormányról sem akarom feltételezni, hogy a képtelen, vagy rosszakaratú, az intézményt tönkretevő hivatalnokot előléptetéssel akart volna jutalmazni.

Tagadhatatlanul folyt üdvös munka a koalíciós kormányzás alatt is. Gondoskodtak sok rendezésre váró igazságszolgáltatási, belügyi és gazdasági kérdés helyes megoldásáról.

Természetes, hogy történtek helytelenségek is. És nekem, mint egy túlnyomóan kereskedő és iparos város képviselőjének, (Zajos éljenzés) nem szabad említés nélkül hagynom az elmúlt kormány két helytelen törvényalkotását: Nevezetesen a munkás betegségleyezés és balesetbiztosításról szóló és a mértékhiitelesítési törvényt. (Igaz!)

Azt meg kell mondanom, hogy sem a kormányzó többségen, sem pedig a kormányon nem mulott az, hogy ez a hatásában végzetes törvény létrejött.

Ezeknek a törvényeknek igazságtalanságait mi függetlenségi képviselők választóinkkal való érintkezésben megismertük és a kellő lépések meg is történtek arra nézve, hogy a kormány módosító javaslatát betejessze. Ez a közbejött válság miatt akadt meg. De én nem kétlem, hogy az összeülő képviselőháznak egyik legelső kötelessége lesz, hogy jóvá tegyék azt a hibát, amelyet elkövettek.

Helyi politika.

T. Polgártársaim! A helyi politikáról kelene pár szót szólnom. (Halljuk, halljuk!) Ha most nem hallottam volna a »haljúk« közbekiállításokat, akkor arra kértem volna polgártársaimat, hogy ezt egy más alkalommal mondhassam el. Mégis pár szóval rámutatok a helyi érdekű dolgokra. Volt főispánunkkal együtt igyekeznél felhasználni az ő összeköttetéseit, mindenkor kötelességünknek tartottuk, hogy a város érdekében a lehető elérjük. Ebben a tekintetben t. polgártársaim fáradozásaink nem jártak azzal az eredménnyel, amint azt óhajtottuk volna. De be kell látnia a gondolkodó embernek, hogy egy ellenzékéről kormányra jövő miniszteriumnak annyi kötelessége van azon választóikkal szemben, kiknek ellenzéki minőségben talán egy kissé könnyebben is ígért, hogy az összes ígéretek beváltása hosszabb időt igényel.

A vállalt kötelezettségek teljesítése, és az állammal szemben felmerülő igények kielégítése az állami kiadások 25 %-kal való megnövelkedését eredményezte és ha a kormány nem akart igazságtalanul mostoha lenni egyes vidékekkel és érdekeltségekkel szemben, szükségképpen korlátoznia kellett a másoknak juttatott előnyöket. És ha én most rámutatok arra, hogy a koalíciós kormány ideje alatt épült fel a baja—bátaszéki hid, a baja—mélykúti műút és a koalíciós kormány alatt történt meg az iskolák és óvodák államosítása és a koalíciós kormány tette intézménnyé a városok állami segítését, akkor azt hiszem, eléggé illusztráltam, hogy a helyi érdekek nem maradtak istápolás nélkül. (Zajos, szünni nem akaró éljenzés.)

De most a megeredt eső befejezésre kényszerít.

Polgártársaim! visszaadom azt a zászlót, melyet körülbelül kilenc év előtt biztatok reám. Ugy adom azt vissza szeretett polgártársaim, amint azt átvettem: tisztán, mocsoktalanul. (Viselje tovább is.)

Képviselői állásomat nem használtam fel saját egyéni érdekeim elősegítésére, (Ugy van.) nem tekintettem hasznosítandó tőkének a ti bizalmatokat (Igaz. Ugy van. Zajos éljenzés.)

és megelégedtem azzal, hogy polgártársaim lássák, hogy becsületesen szolgálom azokat az elveket, amelyeknek harcosává szegődtem. A jövőben is megmaradok régi függetlenségi és 48-as elveim mellett és magasan lobogtatom azt a zászlót, amelyre fel van írva az ország szabadsága, függetlensége. (Zajos, meg-megujuló éljenzés.)

Helyi közigazgatásunk.

Baja, 1910. április 14

Ünnepi számot adunk ma az olvasó kezébe. Ünnepi számot, amelyben városunk volt függetlenségi képviselőjének magas színvonalu, tartalmas beszámolóját adjuk. Ünnepi számot adunk, amelyben tisztán a mi szeretett pátriánknak, szűkebb hazánk, Baja város közigazgatásának, a helyi munkának szentelünk. Ebben a számban nem kívánunk semmi olyannal foglalkozni, amely képes volna lapunk igazán ünnepi számát megzavarni.

Ezért mai számunkban tisztán a helyi közigazgatással foglalkozunk.

Im alább adjuk a közigazgatási bizottság működésének második félévéről szóló értékes és érdekes jelentését.

I.

Józsefváros sérelme.

Sérelmesnek tartjuk az 1909. évi VI. t.-c. 10. §-ának azon rendelkezését, miszerint a 15,000 lélekszámot meghaladó városok egyes közigazgatási kerületei amennyiben a tényleg bérbeadott, vagy a bérbeadottakhoz számítandó lakrészek száma legalább felét teszi ki az összes lakrészek számának, egyenkint általános házbéradó alá vonatot.

A törvény ezen rendelkezésében rejlő sérelmeket fényesen igazolja a zombori m. kir. pénzügyigazgatóság 6114. II. 1910. sz. határozata, amellyel Baja th. város »Józsefváros« elnevezéssel megjelölt közigazgatási kerületet 1910. évi február hó 1-től kezdődőleg általános házbéradó alá tartozónak mondotta ki, miután a bérbeadott lakrészek száma a bérbe nem adott lakrészek számát 1—2-vel meghaladta.

Ezen 1—2 lakrész miatt általános házbéradó alá lett vonva a város azon közigazgatási kerülete, amely az összes kerületek között a legszegényebb, ahol a nyomor kényszeríti arra a nélkülözésekkel küzdő háztulajdonosokat, hogy családjukkal egy szobában meghúzódva, a másik szobát bérbeadás után értékesítsék.

Míg tehát a törvényhozó intenciója az volt, hogy a nagyobb jövedelmet vonja magasabb adótétel alá, addig a gyakorlat az ellenkező eredményt tünteti fel. A szegénységet érinti súlyosan. Miért is a bizottság a törvény megfelelő módosítása irán tesz javaslatot.

Telefonhírek.

Budapest, 1910. április 14

A politikai helyzet.

Összehívják az országgyűlést.

A politikai körökben elterjedt hírek szerint az országgyűlést a király május hó 10-ére össze fogja hívni, vagy akkor teszik közzé az országgyűlést összehívó királyi kéziratot.

Valószínűen ez a magyarázata annak is, hogy Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök eddigi tervétől eltérőleg

nem utazik Abbáziába, hanem már a legközelebb napokban Bécsbe utazik.

A miniszterelnök egyebekben már teljesen felépült betegségéből és holnap már fel is kel a betegágyból.

E hó 21-én közös miniszteri értekezlet lesz Budapesten, amelyen részt vesznek a magyar, az osztrák és a közös miniszterek.

„Vojnits báró azt izente“.

Megvan az új Kossuth-nóta! A bajai marseillaise! Izent Vojnits a polgároknak. Föl a fejjel, bajai polgár! Egy eleven báró szóba áll veled! Gombold ki a mellényt, hogy az önértet le ne duzzassza a gombokat!

Az első vivmány megvan! A munkapárt még meg se alakult és máris itt a dicsőség! Mint a nap, mikor még föl se kelt, és már itt a rózsaszínű hajnal!

Ki mert volna csak álmodni is ilyen nagy szerencsérő! És ha nem akad az a néhány lelkes, derék polgártárs, aki szervez és fölmege, még ma se volna semmi. És milyen szerények! Milyen önzetlenek! Még a nevüket se mondják meg! A hálás polgárlélek csak úgy sejtve találhatja: Kik lehettek a dicsők, a nemesek, az önfeláldozók!

És feltör ezerek lelkéből az óhaj: Elő a nevekkel! A neveket! a neveket! a neveket! Hadd környezzük őket hálával! Hadd foglaljuk őket imáinkba!

És felsír a lelkekből a bánat: Miért nem előbb! Miért csak most! Mennyi idő veszett kárba! Mi lenne itt ma már, ha nem várunk olyan soká! Mennyit izenhetett volna már, ha előbb akad a vivés re közszolga, hordár!

De ne rekrimináljunk! Jobb későn, mint soha! A mulasztást pótolni lehet! Jön majd csöstül . . . az ígért! Hozsánna a fiakkernek, mely az állomásra vitte őket! Hozsánna a kupénak, mely fáradó testüknek pihenést adott! Hozsánna az ajtónak, mely kinyitott! És hozsánna a hátgerincnek, amely meghajolt!

Nem kell már tépni a szirmokat: Szeret-e, vagy nem szeret? Ő szeret! Ujjongjunk: Ő szeret! Szeretett már eddig is: Csak szemérmessége volt gátja a vallomásnak: Ő szeret. És csapongjon a szerelmi mámor! Menjünk a nászlakomára vidáman, önfelédten! Ott áll gazdagon terítve a lakodalmas asztal: A munkapárt separéjában! Gyertek polgárok! Hojjo to hó! Evvoe!

NAPIHIREK.

Dr. Rajk Aladár beszámolója.

Dr. Rajk Aladárnak, városunk volt országgyűlési képviselőjének nagyszabású beszámoló-beszédét lapunk mai számában közöljük. Ez alkalomból nem mulasztjuk el, hogy hálás köszönetet ne szavazzunk szerkesztőségünk önkéntes segítőitársainak, a

derék és kitartó gyorsíróknak: Klein Janka kisasszonynak, Buchwald Jenő és Kaufmann Aladár uraknak, akiknek szives készsége és odaadó, fáradhatlan munkája tette lehetővé, hogy a nagyarányú beszédet szószerint közölhetjük.

Mulatság. A »Bajai Kath. Legényegylet« folyó évi április hó 17-én saját helyiségeiben jótékonycélu zártkörű táncvigalmat rendez. Belépti-díj személyenkint 80 fillér. Jegyek este a pénztárnál kaphatók. Kezdeté 8 órakor.

Segédszerkesztő: FODOR KÁROLY. Kiadóhivatal: NÁNAY LAJOS könyvnyomdája.
Szerkesztőség telefon száma: 101.
Kiadóhivatal telefon száma: 115.



Mindazok, kik főtisztelendő

Mezey István

ny. esperes úrnak

elhunyta alkalmából részvétüket szóval, vagy írásban kifejezték és a boldogultnak végső tisztességén megjelentek, fogadják a gyászolóknak őszinte köszönetét.

Baja, 1910. április 14.

Gyógy- és asztali-

ásványvizek

állandóan friss minőségben

kaphatók

Zwilling Arnold

fűszerkereskedőnél.

Lutheránus templom melletti

h á z a m,

mely áll 5 szoba, konyha, élekkamra, s pincéből, széles folyosóval, udvar és kerttel, padlással május 1 re kiadó.
Ugyanott

négy hold föld

kukorica vagy dinnyének igen alkalmas azonnal kiadó. Bővebbet özv. MILASSINNÉNál gr. Zichy-tér 6.

Naponta friss és dup választék élővirágokban.

Értesítés!

Értesíteni van szerencsém a nagyérdemű közönséget, hogy budapesti és külföldi tanulmány-utamat befejezve özv. Fogt Alajosné úrnő üzletével kapcsolatban saját nevem alatt

élővirág-

kereskedést és kötészetet nyitottam,

melyben megfelelő szakismeretem remélni engedni, hogy a nagyérdemű közönség legkényesebb izlését is kielégíthessem és a virágkötés terén a mai kulturális igényeknek megfelelő kivánásokat is kielégíthessem.

Elvállalok menyasszonyi csokrok, élkoszorúk, asztalok díszítését és minden e szakmába vágó virág-kötéseket.

A n. é. közönség szives pártfogását kérem alázatos tisztelettel

Fogt Ferencz.

— Telefon sz. 119. —

Állandó választék legszebb élővirágokban.

Uj zálogintézet Baján.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, miszerint helyben a Galamb-utca 3. számú házamban hatóságilag engedélyezett kézi

zálogintézetet

nyitottam. Elfogadok zálogintézetemben mindennemű arany és ezüst tárgyakat, ékszereket, toll- és ruhaneműeket, továbbá iparosok és kereskedők nyers, illetve kész árucikkeit, végül háztartási tárgyakat elzálogosításra és beraktározásra, értékpapirokat és mindazt, amire zálogkölcson adható — a törvényszabta feltételek mellett.

Előzékeny eljárásomról biztosítom az érdeklődőket.

Kráhl Károly

fa- és szénkereskedő
Galamb-utca 3.

Atilla utca 6. számú házban 4 szobából és összes mellék helyiségekből álló

LAKÁS

junius hó elsejére kiadó.

Ugyanott jó állapotban levő

GÁZCSILLÁROK

eladók.

Megérkeztek a tavaszi
CIPŐ KÜLÖNLEGESSÉGEK!

A konkurencia is

A

KOBRAK CIPŐT

mint világhírűt ismer el.

Kizárólagos gyári-raktár:

LÁZÁR SÁMUEL

látszerésznél.

Megérkeztek a tavaszi
CIPŐ KÜLÖNLEGESSÉGEK!

Kerékpárosok figyelmébe!

Saját ellensége

az a kerékpáros,

aki kerékpárt vagy kerékpár alkatrészt vásárol, mielőtt megtekintené

Schulhof Gyula

dúsan felszerelt kerékpár és kerékpár alkatrész raktárát.

Olcson, jól és előnyösen

csakis Schulhofnál vásárolhat.

Schulhof Gyula mechanikus

Budapesti-út 15. sz. (Kiegerl-féle ház) elvállal mindennemű kerékpár, varrógép és grammafon javítást kezesség mellett.

Varrógép, grammafon, grammafonlemezről

A megye legnagyobb raktára.

!! **Tekintse meg!** !!

Nincsen vásárlási kötelezettség.

Lábizzadás elleni por
1 doboz ára 1 korona.

Van szerencsém a t. közönség b. tudomására hozni, hogy számos vevőm óhajára a világhírű

KOBRAK

gyártmányú cipőket is beszereltem és azokat a mai naptól kezdve úgy férfiak, nők, valamint gyermekek részére, mindenféle kivitelben, állandóan nagy választékban raktáron tartom. Tisztelettel

Mittler I.

cipőárúháza
Szt-István-tér, városháza épület.

Lábizzadás elleni por
1 doboz ára 1 korona.

Lábizzadás elleni por 1 doboz ára 1 korona.

Lábizzadás elleni por 1 doboz ára 1 korona.

Ackermann János műszöveszete.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, miszerint Késmárkon és egyéb ipari városokban és gyárakban tett tanulmányutamról számos új mintával hazaérkeztem és így a nagyérdemű közönség igényeit a legfokozottabb mérvben művészi mintákkal kielégíthetem.

Műszöveszetem az ujonnan épített házamban, gróf Széchényi-utcában, Barcs-féle telken, Willmann mérnök úrral szemben van.

A n. é. közönség szives pártfogását kéri

kitünő tisztelettel:

Ackermann János
műszövé.

Bolthelyiség

a városi bérházban, a Vitzthum-féle üzlet tőzsomszédságában, azonnal kiadó.

Bővebb felvilágosítást nyújt
IFJ WAGNER ANTAL könyvkereskedő

Szegedi-ut 5. számú házban egy korcsmai helyiség

kiadó.

Bővebbet Kuzma József kovácmesteri nél.

Jókai Mór-utca 14. számú házban 4 szoba, tágas zárt folyosó, konyha, éléskamra, fáskamra és külön padlással bíró

utcai lakás

bérbe kiadó. Az érdeklődők bővebb felvilágosítást nyerhetnek Dr. Nyiraty János ügyvédi irodájában.

„Kötőgép“

teljesen jó karban, Drezdai gyártmányú,
igen jutányos áron eladó.

Megtekinthető:

FARKAS üvegesnél.

Jókai Mór-utca 14. számú házban 1 szoba, konyha, éléskamra, fáskamra és külön padlással bíró

udvari lakás

május 1-ére, esetleg azonnal kiadó. Az érdeklődők felvilágosítást nyerhetnek Dr. Nyiraty János ügyvédi irodájában.